

Declarația Asociației Promo-LEX prezentată la Reuniunea Anuală de Implementare a Dimensiunii Umane a OSCE/BIDD0 2019 privind continuarea implementării recomandărilor în contextul viitoarelor alegeri locale generale și alegeri parlamentare în Moldova

Excelențe, Stimate doamne și stimați domni,

Numele meu este Nicolae Panfil și reprezint Asociația Promo-LEX – cea mai mare organizație națională de observare a alegerilor locale din Republica Moldova. Aș vrea să aduc la cunoștință, distinsei audiențe, unele dintre evoluțiile electorale pozitive din țara mea, dar, în același timp să vă atrag atenția asupra unor evoluții mai puțin pozitive.

Parlamentul nou ales a revenit la sistemul electoral proporțional și a adresat mai multe recomandări internaționale. În ceea ce ține de alte aspecte, recomandările anterioare au fost, de asemenea, parțial abordate, inclusiv cu privire la micșorarea plafoanelor donațiilor, introducerea unor plafoane pentru donațiile în numerar, care să permită finanțarea din partea cetățenilor din diasporă, exercitarea drepturilor de vot de către cetățenii care trăiesc în străinătate și consolidarea participării femeilor. Cu toate

acestea, multe inconsecvențe rămân nesoluționate.

La 20 octombrie 2019, Republica Moldova va organiza alegerile locale generale concomitent cu alegerile parlamentare noi în 4 circumscripții uninominale. În acest context, Promo-LEX este îngrijorat în special de următoarele aspecte:

1. În primul rând, trebuie reamintit faptul că Parlamentul Republicii Moldova a oferit un răspuns foarte slab la solicitarea Curții Constituționale privind înlăturarea lacunelor juridice identificate în cursul Alegerilor prezidențiale din 2016, în special în ceea ce privește sancționarea cultelor religioase implicate în campaniile electorale, incriminarea coruperii alegătorilor, responsabilitatea posturilor de transmisie în perioada campaniilor electorale și o mai bună reglementare a procedurii de contestare a rezultatelor alegerilor.
2. În al doilea rând, aș dori să subliniez faptul că campaniile electorale din Moldova sunt sufocate din cauza utilizării abuzive a resurselor administrative. Promo-LEX a identificat un caracter extins al acestei forme de manipulare în cursul ultimelor alegeri. Campania actuală pentru alegerea autorităților locale nu este o excepție. Problema există din cauza lipsei unei reglementări explicite a acestui fenomen în legislația națională.
3. O altă problemă o reprezintă lipsa unui mecanism eficient de monitorizare a finanțării partidelor politice și a candidaților. Timp de patru ani deja bugetul de stat finanțează activitatea partidelor politice din Republica Moldova și Comisia Electorală Centrală nu este încă în măsură să asigure un control eficient al modului în care sunt cheltuiți banii. Anterior, OSCE/BIDD0, Comisia de la Veneția și GRECO au venit cu o propunere ca un organism cu o capacitate adecvată, competență tehnică și independență ar trebui să fie împuternicit în vederea asigurării unei astfel de

monitorizări. În cazul în care CEC rămâne organismul de supraveghere competent, acesta ar trebui să dețină autoritatea corespunzătoare și resursele suficiente în vederea efectuării unei monitorizări eficiente a procesului de finanțare a campaniilor electorale.

4. În continuare, deși parlamentul nou ales a adresat recomandarea de a permite cetățenilor moldoveni care trăiesc în străinătate de a finanța campaniile electorale ale candidaților, pentru noile alegeri parlamentare care vor avea loc în data de 20 octombrie 2019 în 4 circumscripții uninominale, dintre care una este amplasată peste hotare, finanțarea din partea cetățenilor stabiliți în străinătate nu este permisă încă. Cu toate acestea, cetățenii respectivi au posibilitatea de a oferi suport candidaților la alegerile locale generale organizate în aceeași zi.
5. În ceea ce ține de alegerile locale iminente, circa 7% dintre numărul total de alegători (224250 persoane), nu au nici domiciliu, nici reședință^[1], și potrivit experienței din alegerile anterioare, precum și în baza dispozițiilor legale cu modificările și completările ulterioare, aceștia riscă să aibă posibilitatea de a nu vota.
6. În plus față de cele menționate anterior, Promo-LEX este îngrijorat de calitatea listelor electorale. Misiunea noastră de observare a alegerilor a constatat că gestionarea Registrului de stat al populației și a Registrului de Stat al Alegătorilor se desfășoară într-un mod foarte slab. În ciuda dezvoltării demografice negative în ultimele două decenii și a migrației masive a populației în străinătate, asistăm la o creștere permanentă a numărului de alegători. Pe de altă parte, numărul de mandate alocate pentru consilierii locali la alegerile locale generale din 20 octombrie 2019 a fost redus în strictă conformitate cu numărul de locuitori, pe fondul unei creșteri continue a numărului de alegători.

7. Ultima problemă o reprezintă prevederile legale aplicabile pentru înregistrarea candidaților la funcția de primar care sunt foarte inechitabile. De exemplu, candidații independenți la funcția de primar al mun. Chișinău trebuie să colecteze 10 000 de semnături pentru a fi înregistrați, spre deosebire de cei desemnați de partidele politice – care nu au nevoie să colecteze semnăturile respective. Pentru informare – un partid politic poate fi înregistrat în Moldova în cazul în care acesta este format din 4000 de membri. Comparativ, pentru a candida la funcția de membru de partid, o persoană trebuie să colecteze maxim 1000 de semnături (și maxim 500 semnături, în cazul femeilor).

În concluzie, Promo-LEX cheamă autoritățile Republicii Moldova să găsească un consens politic și social larg pentru remedierea deficiențelor anterior-menționate, garantând astfel un cadru legal corespunzător și un mediu socio-politic pentru organizarea alegerilor libere, echitabile și democratice.

De asemenea, Promo-LEX se adresează reprezentanților statelor participante și altor părți interesate internaționale cu recomandarea de a monitoriza eforturile autorităților Republicii Moldova în direcția garantării caracterului liber, echitabil și democratic al alegerilor.

[1] <https://bit.ly/2kEcjGu>, <https://bit.ly/2m9y01K>